

Motion till riksdagen

1988/89:Fi77

av Ulla Tillander m. fl. (c)

med anledning av prop. 1988/89:150 med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1989/90, m. m. (kompletteringsproposition)

Familjepolitikens inriktning

I regeringens proposition 1988/89:150 fortsätter den ensidighet som hittills har utmärkt socialdemokratisk familjepolitik. Centerns familjepolitiska förslag om ett vårdnadsbidrag medför många fördelar som det socialdemokratiska saknar. Det skapar nya möjligheter för den enskilda familjen att välja den barnomsorgsform som tillgodoser dess behov. Vårdnadsbidraget ger chansen att bättre anpassa förvärvsarbete med omsorgen om de egna barnen. Denna möjlighet till anpassning, som är ett av många efterfrågat alternativ, erbjuds under hela förskoletiden eller till dess att skolan börjar. Vårt förslag innebär också en rättvisare regionalpolitisk fördelning av de resurser som barnomsorgen tar i anspråk. Ser man på fördelningen mellan familjerna så är vårt förslag rättvisare. Det ger lika mycket till alla oberoende utav förvärvsinkomst.

Vårt förslag om vårdnadsbidrag ger också föräldrarna en enastående möjlighet att välja den form av barnomsorg man önskar för sina barn. Det öppnar dörren för en mångsidighet som vi har anledning att välkomna och mångsidigheten skulle också ge den effekten att antalet platser i barnomsorgen kan öka mycket kraftigt och detta utan att man behöver sänka kraven på kvalitet.

Hela denna utvecklingsväg för barnomsorgen i vårt land som bygger på kooperativt eller enskilt initiativ eller i regi av föreningar och organisationer har socialdemokraterna i stort sett förbisett. Från en inställning som har varit direkt fientlig eller avvisande har man motvilligt svängt till en attityd som kan betecknas som ett svalt restriktivt accepterande. Efter att vi i centern under många år arbetat för att alternativen också skall erkännas som jämbördiga med den kommunala barnomsorgen, så har socialdemokraterna fått ge med sig på vissa punkter.

Vårt vårdnadsbidrag ger föräldrar den rätt de självklart borde ha att utöva inflytande över barnens fostran. Det är ytterst inte riksdagen eller socialstyrelsen eller byråkrater i förvaltningarna som skall bestämma. Den gamla övertron på överheten borde för länge sedan ha förpassats till historien och ersatts av en modell för decentraliserat inflytande.

Vi för vår del kommer att fortsätta att arbeta för en familjepolitik som ger ökat utrymme för föräldrarnas inflytande och därmed är det också sagt att

vårdnadsbidraget, som väl tillgodoser dessa krav, också i fortsättningen kommer att vara en viktig del av vår familjepolitik.

Mot. 1988/89
Fi77

Inför 1991

År 1991 har blivit en viktig milstolpe när det gäller barnomsorgen och det är angeläget att behovet av barnomsorg blir tillgodosett. Den socialdemokratiska satsningen med inriktning på år 1991 motverkar tyvärr sitt syfte genom den ensidiga satsningen på i stort sett enbart kommunal barnomsorg.

Vad som enligt vår uppfattning saknas och länge saknats är en statlig och kommunal viljeinriktning som förbättrar de ramar inom vilka alternativ barnomsorg kan verka. Underlåtenheten att stimulera alla de initiativ, som ändå kräver en god jordmån för att spira, kalhugger många enskilda initiativ. Här finns ett vitt fält som ligger outnyttjat.

Problemet är att socialdemokraterna med sin politik visar att man inte ser möjligheterna. Lösningen är en ändrad inriktning från centralt reglerad, uppifrån styrd, ensidigt inriktad barnomsorg till en decentraliserad, nedifrån behovsanpassad, mångsidigt utbyggd barnomsorg. Ett flagrant exempel på denna underlåtenhet att låta behov och efterfrågan styra utbyggnaden är regeringens avvisande av svenska kyrkan som huvudman för barnomsorg. Det är fullständigt klart att en tillräckligt stor efterfrågan av sådan barnomsorg föreligger och att den över hela landet verkande organisation som kyrkan har skulle kunna ge ett kraftigt tillskott av barnomsorgsplatser. Ett enigt kyrkomöte har ställt sig bakom ett sådant förslag. Av oförklarliga skäl har regeringen hittills vägrat att låta svenska kyrkan driva barnomsorg på samma villkor som övriga kyrkliga samfund och andra religiösa samman slutningar.

Regeringen har när det gäller alternativen i barnomsorgen, som påpekats tidigare, efter mångårigt motstånd tvingats till reträtt. Bristande information om olika alternativ bekräftar bilden av en regering som halvhjärtat accepterat alternativ men som saknar intresse för att sprida kunskap och stimulera tillväxten av dem.

För vår del är det angeläget att kraven på den alternativa barnomsorgen ställs lika högt som kraven på den kommunala barnomsorgen. Det är en förutsättning för att man helhjärtat ute i kommunerna kan stimulera till mångfald där naturligtvis den kommunala barnomsorgen ingår som en viktig del men för den skull inte måste vara allenarådande. Vi tror att en framtida fantasi och kreativitet får komma till sin rätt. En sådan mångfald kommer att ömsesidigt utöva en påverkan som ett positivt resultat.

Därför eftersträvar vi ett statsbidragssystem som är neutralt i förhållande till omsorgsform och som ger kommunerna möjlighet att disponera resurserna efter lokala behov och förutsättningar.

Barnen i centrum

Här har pekats på ensidigheterna i regeringens förslag. Centern har länge påtalat en sådan stötande ensidighet, men för döva öron. Det gäller den sneda fördelningen av platserna i barnomsorgen där socialgrupp 1 och 2 kunnat utnyttja daghem och familjedaghem proportionellt sett i långt högre

grad än t.ex. arbetarfamiljerna. Vetskapen om denna snedfördelning har långt om länge nått upp till regeringen.

Den åtgärd som nu föreslås för att motverka denna snedfördelning bär tyvärr också den prägel av en regering som ser och inser för sent och när den äntligen gör något så blir åtgärden ett nytt exempel på ensidigheten. För att hyfsa statistiken, vilket är praktiskt nödvändigt när det gäller arbetarfamiljers anlitan av den kommunala barnomsorgen, föreslås i propositionen ett stimulansbidrag för daghemsavdelningar med förlängt öppethållande. Förslaget läggs i fullt medvetande om att det framför allt riktar sig till ensamstående kvinnor med små barn som har obekväma arbetstid. Det är ute i kommunerna man bäst kan avgöra behovet av barnomsorg och inriktningen av den. Enligt vår uppfattning är det därför fel att dra in resurser från kommunerna för att sedan öronmärka dem.

Man kan visserligen säga att situationen nu är sådan att något måste göras för att underlätta för människor som befinner sig i en besvärlig situation. Men förslagens avigsidor måste tydligt levandegöras och andra lösningar diskuteras innan ett beslut cementerar ett i grunden oacceptabelt förhållande. Barn som rycks upp för tidigt på morgonen, hårt ansträngda ensamstående föräldrar, utan möjlighet till alternativ, tvingade till obarmhärtiga arbetsförhållanden – ett resultat av regeringens sociala omsorg! Återigen är det en svag grupp i samhället som drabbas och får betala ett högt pris i långa loppet. Regeringen borde ha stämt i bäcken, inte som nu i ån. Det innebär att kraven på förändringar måste ställas på arbetsgivare, statliga, kommunala, enskilda, i högre utsträckning än som nu är fallet. Det föreliggande förslaget bygger helt på ett accepterande av den starka partens villkor. Ställer man barnet i centrum är det inte acceptabelt att förlänga vistelsetiderna på daghem så som nu föreslås, särskilt som det selektivt kommer att drabba en liten grupp.

Lösningen på svårigheterna måste sökas dels långsiktigt, dels kortsiktigt. De kortsiktiga åtgärderna som snabbt bör sättas in mot en situation som har tillåtits uppkomma kan bestå i flexibla åtgärder, t.ex. familjedaghem och en anpassning av arbetstiderna efter småbarnsföräldrars behov. Det väsentliga är att åtgärderna inte har den karaktären att samhället vänjs till att acceptera förhållanden som inte är acceptabla.

Långsiktigt måste en prioritering av samhällets resurser ske med den målsättningen att samhälle och arbetsliv är till för människornas skull, i synnerhet de människor som behöver samhällets stöd. Om däremot en sådan grupp, dit hör i utpräglad grad barnen, får betala ett för högt pris för krav som samhället ställer har man kommit i strid med en rimlig prioritering och målsättning.

Konkreta åtgärder

Centern vill värna om barnfamiljerna och föreslår därför en rad åtgärder i detta syfte, vårdnadsbidrag, en utbyggd barnomsorg med satsning också på alternativa former, kvantitativt och kvalitativt, höjda barnbidrag och därmed förhöjt flerbarnsstöd samt sänkning av moms på baslivsmedel. En familjepolitik för 1990-talet måste enligt vår uppfattning innehålla dessa inslag. I övrigt hänvisas till centerns partimotion med anledning av prop. 1988/89:150.

Hemställan

Mot. 1988/89

Fi77

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om familjepolitikens inriktning,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om alternativa former av barnomsorg,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om barnomsorg i svenska kyrkans regi,
4. att riksdagen om sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett nytt och neutralt statsbidragssystem till barnomsorgen,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förlängt öppethållande på daghemmen,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om konkreta åtgärder för 1990-talets familjepolitik.

Stockholm den 9 maj 1989

Ulla Tillander (c)

Karin Israelsson (c)

Rosa Östh (c)

Göran Engström (c)

Rune Backlund (c)

Marianne Jönsson (c)

Roland Larsson (c)

Kersti Johanson (c)